

Förord

Så snart vi förstår och beskriver människor i kategorier, fack och scheman, lika snart förenklar och simplifierar vi den mänskliga varelse.

Det vet vi!

Förutsättningen för att vi kan leva med dessa förenklningar är givetvis att de ger oss handlingsmöjligheter och överblick, och att de trots förenklingen, är relativt trovärdiga.

Alla dessa förenklningar av människans livsytringar ska ändå beskriva något sant om personen och låta honom behålla sin egenart och värdighet.

Här följer ett schema/en ram i vilken Ni, på ett förenklat sätt, kan beskriva den boende samt Era egna mål och arbetsmetoder.

En av orsakerna till att schemat ledsagas av en hel del kommentarer och inte bara serveras i sin råa form är att det, liksom en mängd andra "behandlings-schemor" bygger på några grundidéer som erfarenheten visat är väsentliga att känna till.

Idén

Schemat är tänkt som ett redskap i det dagliga arbetet.

En hjälp till analys av den boendes situation och färdigheter, uppställning av mål, planering och utveckling av det pedagogiska arbetet, samt evaluering.

Därutöver skall/kan det användas som utgångspunkt i Era planeringskonferenser o.dyl., samt i den löpande kommunikationen mellan de olika personer som har med den boende att göra.

Schemat försöker att få bukt med ovanan att målsättningar endast är något man tar fram när det är dags för planerings-konferens - för att sedan försvinna till nästa år.

Målsättningar är till för att användas och det kan de endast om de är konkreta och dess strategier och metoder finns beskrivna.

Schemats uppbyggnad och innehåll baserar sig på en systematisk pedagogisk tankegång eller arbetsmetod, vilket mycket kort innebär att man utvecklar pedagogiken i förhållande till den enskilde boende med utgångspunkt i en systematiserad erfarenhetsinsamling.

Likaledes utgår schemat ifrån vissa överordnade mål: **Att den omsorg vi ger skall vara pedagogisk, att den utvecklingsstörde skall stöttas i sin självständighets utveckling och i utvecklingen av sina potentialer.**

Om du inte, måhända efter en närmare "tit" på "Systematisk Pedagogik", tycker att ovanstående är rimligt, så är det inte stor idé att använda schemat.

Även om det kan verka något omfångsrikt är schemat tänkt som en rationalisering bl.a. i och med att det särskilda skrivarbetet i förbindelse med planeringskonferenserna blir överflödiggjort.

Hur ska modellen förstås.

Låt oss föreställa oss att vi ser på ett av de sexton "utvecklingsområden" som vi för överblickens skull har delat upp personen i.

T. ex. matsituationen.

Den översta vågräta linjen symboliserar det långsiktiga målet, eller den bild vi ser framför oss av den boende/arbetstagaren och dennes omgivande miljö vid en eller annan tidpunkt i framtiden som vi valt. DD

(1:e februari 1999 sitter Henrik i matsalen med två andra boende och en personal till vänster om sig. Han kan äta med sked och gaffel (skära med kniv eller sticka gaffeln i maten. Jag vet ej vilket det ska vara. Min anmärkning!) och om det är nödvändigt har personalen skurit upp hans mat innan måltiden.

Henrik äter själv och tar åt sig från faten på eget initiativ efter att han eller någon annan boende har givit tecknet för varsågod.

Henrik använder tecken när han ber andra att räcka honom saft, mjölk, karotter m.m. Personalen pratar inte med Henrik under måltiden och ska heller inte hjälpa honom med något utom att eventuellt skära upp hans mat.

De långa nedåtgående bågarna visar på vilket sätt det långsiktiga målet bestämmer vilka delmål det är lämpligt att arbeta med.

De korta uppåtgående bågarna representerar delmålen. (Henrik ska !:a januari 1997 ha lärt sig att sticka ned gaffeln i maten och även börjat ta mat från egna fat) osv.

"Det kan man väl inte ... sätta datum på när utvecklingsstörda ska ha uppnått någonting, de är ju handikappade?"

Svar:

Det beror väl på hur väl man känner de boende, och på hur mycket kontroll man har på såväl teori som praxis. När vi så fint talar om "ett så normalt liv som möjligt" är just rätten till att ha mål och "riktning" i sitt liv en de mest centrala förutsättningarna. Skulle du acceptera total planlöshet, tillfälligheter och ett liv utan "deadlines" för dina egna normalutvecklade barn?

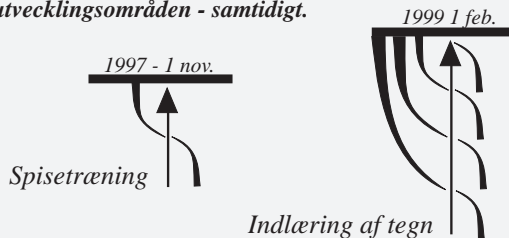
Hur gör man?

- 1 **veckoschema med kommentarer**
- 2 **av- och påklädning**
- 3 **matsituation**
- 4 **hygien**
- 5 **mobilitet**
- 6 **toalettfunktion**
- 7 **andra funktioner/talanger**
- 8 **kommunikation**
- 9 **övriga intellektuella funktioner**
- 10 **sociala relationer**
- 11 **sexualitet & känslor**
- 12 **motorik**
- 13 **fysisk status**
- 14 **skola**
- 15 **andra undervisnings- och fritidsaktiviteter**
- 16 **Arbete/identitet/roll t.ex. "vilket yrke ska personen ha".**

1.
Beskriv med utgångspunkt i ovanstående uppdelning den boendes situation här och nu.
Alltså: Hur ser veckoschemat ut, vad kan den boende på olika områden (matsituation, av och påklädning, sociala relationer etc.

2.
Beskriv - en gång till utifrån ovanstående uppdelning - Vad vi arbetar med att utveckla hos den boende de närmaste åren och vilka tidsperspektiv det är på de olika utvecklingsområdena.
*Alltså: Några av de långsiktiga målen kommer antagligen att uppnås på ganska kort tid (arbetet har så att säga gått av sig själv), medan andra exempelvis den boendes framtida arbetsuppgifter måste planeras med mycket långa tidsperspektiv.
En del boende är i en situation, där det på g a exempelvis framtida flyttningar, utredningar eller andra stora avbrott i vardagen, är nödvändigt att de långsiktiga målen revideras i relation till de datum man satt för deras genomförande. Men oavsett om man kan förutse sådana avgörande händelser i den boendes liv eller ej, så är det nog ingen dålig idé att göra en sådan "statusöverblick" emellanåt.
Alltså: Hur ser Henriks liv ut år 2010? Vad gör han, vad kan han, hur bor han vilka är han tillsammans med osv.*

3.
Beskriv delmålen i de olika utvecklingsområdena.
Kom ihåg: Varje utvecklingsområde (matsituation, kommunikation, arbete, mm...) kan ha sitt eget tidsperspektiv. Och kom ihåg: Det är inte säkert att det är relevant eller genomförbart "att ha något på gång" på alla utvecklingsområden - samtidigt.

varför mål ?

Ett lite oväntat sätt att beskriva betydelsen av de pedagogiska målen kan vara att säga: att om det inte finns definierade mål för ens pedagogiska arbete så vore all- och allas pedagogik lika bra!

Och det kan ju inte vara riktigt.

Men just bristen på sammanhang, perspektiv och framtid är dessvärre ofta karaktäristiskt för de utvecklingsstördas liv. Detta får man bl.a. en bild av när man följer den boendes historia bakåt och ofta stöter på glömda färdigheter och talanger.

“Saker som förr fungerade-spillda möjligheter”

Här ligger kanske det överhuvudtaget tyngsta ansvaret för personalen :

“Om vi inte planerar - sätter några mål, så kommer det kanske att saknas väsentliga sammanhang i den boendes liv”

Evaluering.

För att kunna värdera ett arbete måste man kunna jämföra det man satt sig för (målet), med det man har uppnått. För att , som tidigare sagts: “om man inte har några mål, så är allting (all pedagogik), per definition ,lika bra”.

Att jämföra målen som är beskrivna i schemat från förra mötet med dags datos schema är grunden för en evaluering.

I praktiken är det självklart inte möjligt att på samma gång ha mål för alla de områden som beskrivs i schemat, och både de långsiktiga och kortsiktiga målen kan komma att förändras med tiden.

Det vi söker är klarhet och en reguljär bild av det pedagogiska arbetet - inte ett “pop-papper”.

Under rubriken “mål” är det därför ofta på sin plats att man skriver: “inga”.

Praktiskt.

När äntligen, efter otaliga korrigeringar och omskrivningar, schemat är maskinskrivet och klart, har man givetvis inte lust att ändra det direkt.

Och på det sättet har mycket bra arbete föspillts: helt enkelt för att man inte har haft energin att uppdatera sitt skrivna material. Här kommer datorn in i bilden. På en dator är det en smal sak att med utgångspunkt i det föregående schemat utarbeta det nya, utan att för den skull skriva om hela "romanen".

För att schemat inte ska svälla upp till det monstruösa får man bifoga specialinstruktioner, andra scheman, träningsprogram o. dyl. och nöja sig med att referera till dem i schematexten. (se exempel). Basvideor och de senaste upptagningarna kan också vara väldigt informativa i sammanhanget.

Vad gäller texten när ni skall fylla i schemat, så är det en bra idé att använda så många exempel, "konkreta bilder", som möjligt. I förhållande till detta finns det vissa uttryck man ska akta sig för.

"Någon gång i tiden.. Om det är möjligt... Så lite som möjligt... Så mycket som möjligt... Han hjälper till..."

Vi arbetar tillsammans om... Han får hjälp med ...Det går bra... Den boende får stöd och hjälp...I samarbete med... Efter hand så småningom..."

Ja, fortsatt själv med alla dessa intetsägande uttryck du kan komma på.

Med all den osäkerhet som naturligtvis finns när det handlar om "utveckling och framtid", kombinerat med det nästan absurda i att planera åt en annan människa, är det självklart frestande och nära till hands att använda dessa omskrivningar.

Men dessa uttryck är också en smygväg iväg från våra förpliktelser och de har använts sedan Adam och Evas tid som ett uttryck för våran goda vilja, som medicin mot dåligt samvete och som alibi för våra underlåtelser. "Nyheter" i detta schema borde vara bl.a att det hjälper personalen att göra sig konkreta föreställningar om den boendes framtid och utveckling.

I det sammanhanget är det mycket avgörande, att man skiljer mellan, å ena sidan målsättningar och å andra sidan den blandning mellan visioner, grundhållningar och intentioner som man vanligen kallar för målsättningar.

Visioner & avsikter

Visioner & avsikter -handlar vanligtvis mycket generellt uttryck om hur man föreställer sig framtiden, vad man önskar sig av den och ungefär vad man kan tänka sig att göra i det sammanhanget. Visioner och avsikter kan man ha så många man vill, de är till intet förpliktigande och de är omöjliga att bedöma värdet av.

T. ex.

Någon gång skulle det vara bra för Henrik att komma till en lugnare miljö.....

Vi skulle gärna vilja att han lär sig att be om hjälp.....

Vi vill att Henrik ska bli mer självständig..... och det kan man ju nöja sig med.

All detta är mycket bra:

- 1) Men vad betyder "någon gång" - när är det?*
- 2) Likaså "att be om hjälp" - när har han lärt sig det? "Självständighet - vad rör sig det om för Henriks vidkommande.*

Slutsats: Detta har inte något med mål att göra - det är visioner och avsikter. Och skillnaden är avgörande.

SYSTEMATISK PÆDAGOGIK

Nu är det inte meningen att vi ska tappa ut visionerna med badvattnet. De formar och förklarar de val vi gör i det konkreta ögonblicket. De når

ut över de omedelbara möjligheterna, får oss att göra saker som är "större än oss själva" osv. självklart har de en viktig roll i utvecklingen av vår verksamhet.

Men för att poängtera det en sista gång: Detta schema handlar om fullständigt realistiska mål - inte om visioner och avsikter.

"Good things dont come easy" eller "det är väl ingen som har sagt att det skulle vara lätt"!

I skrivande stund har schemat varit i funktion i ett flertal år, och har visat sig fungera mycket bra på många ställen.

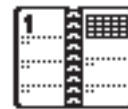
Det är emellertid helt klart att materialet inte kan stå för sig sejälvt.

Man klarar det t.ex. inte utan att lära sig "Systematisk Pædagogik" med alla de idéer och detaljer den innehåller.

Det krävs träning, utbildning och löpande handledning.

1

**DEN BOENDES
VECKOSCHEMA
MED KOMMENTARER**

Beskriv:

den boendes veckoschema med särskild hänsyn till att kunna avgöra arten av de olika aktiviteterna (Vad är träning, vad är programlagda aktiviteter, vad är tillfälliga aktiviteter ?

Däruöver:

Vad gör den boende utanför den planlagda tiden ?

Veckoschemat har flera funktioner:

Överblick

Förhållandet mellan utfyllda och tomma platser och aktiviteternas olika innehåll ger i schemaformen ett omedelbart intryck av den boendes liv här och nu. Det är denna form av perspektiv och de mer långsiktiga perspektiv, som också behandlas i denna skrift, som tillsammans kan ge oss en bild av kvaliteten i den boendes liv.

Information:

Information i personalgruppen och instruktioner och vägledning till nya människor, vikarier o.s.v., är typiskt en av de svaga punkterna i strukturen omkring det pedagogiska arbetet. Veckoschemat med hänvisningar till program och vägledningar upplevs som en trygghet för de nya, som annars ofta är hänvisade till deras egen mer eller mindre kreativa påhittighet.

Kontrakt:

Det är just denna tillfällighet som helt automatiskt kryper in i det dagliga arbetet om det inte finns tillräckliga styrmekanismer som t.ex. veckoscheman. Sett i det ljuset blir veckoschemat ett slags kontrakt där personalen lovar att ge en kvalificerad samvaro på tidpunkter som den boende har möjlighet att lita på och i en eller annan utsträckning också förutse.

hur man bringar vilken boende som helst ur fattningen !

I institutionella sammanhang i övrigt är det ofta den tillfälliga "personalstyrda påhittigheten" som bringar klienterna ur fattningen. Man känner sig helt beroende av personalens infall och nycker och känner inte att man har någon som helst "rätt".

Schemat som följer ska inte ses som varken bra eller dåligt, det är endast ett exempel på hur ett veckoschema kan se ut.

Med hänvisning till tidspunkterna [uppdelningen i kvarter) så är detta omedelbart mera för personalen än för den boende. Det skall alltså inte uppfattas som någon särskilt bra idé att följa tidshänvisningarna till punkt och pricka. Många utvecklingsstörda har ingen hjälp av tidspunkter, men desto mer av ordningsföljd och sekvenser. "När jag är färdig med att duka bordet så skall jag... o.s.v".

**FORTSÄTTN.
VECKOSCHEMA**

Exsempel på veckoschema

5

	MÅNDAG	TIRSDAG	ONSDAG	TORSDAG	FREDAG	LÖRDAG	SÖNDAG				
0800-0815											
0815-0830	toalett	GOD MORGoN				toalett	toalett				
0830-0845	Morgontoalett/frukost					GOD MORGON					
0845-0900						MORGONtoalettT/FRUKOST					
0900-0915	toalett					MORGONtoalettT/FRUKOST					
0915-0930	gå til DC.			* se program for hjemmedag Fridag	gå til DC.		toalett				
0930-0945	Dagcenter	Dagcenter	Dagcenter		Dagcenter						
0945-1000											
1000-1015											
1015-1030											
1030-1045											
1045-1100											
1100-1115										handla	handla
1115-1130											
1130-1145											
1145-1200											
1200-1215						toalett	toalett				
1215-1230						lunch					
1230-1245											
1245-1300											
1300-1315	* se program for DC										
1315-1330											
1330-1345	hentes i bus				hämtas med						
1345-1400	toalett										
1400-1415	duka	tur på stan	handla								
1415-1430											
1430-1445											
1445-1500											
1500-1515				Eftermiddagsfika							
1515-1530			Vila på rummet								
1530-1545											
1545-1600											
1600-1615	toalett		Diska - tvätta kläder.								
1615-1630											
1630-1645			Musik på rummet								
1645-1700											
1700-1715			Trädgårdsarbete eller verkstadsarbete								
1715-1730											
1730-1745											
1745-1800											
1800-1815											
1815-1830	duka		Kvällsmat								
1830-1845											
1845-1900											
1900-1915	diska										
1915-1930	toalett										
1930-1945											
1945-2000	träning										
2000-2015	Gymnastik och lek										
2015-2030	Kvällspromenad										
2030-2045											
2045-2100											
2100-2115											
2115-2130											
2130-2145											
2145-2200	Godnattprogram										
2200-2215	toalett										
2215-2230											
2230-2245											
2245-2300											

2

Tolkningar & beteendebeskrivningar

Genom att lägga vikten vid beteendebeskrivningar försöker schemat att tona ned en del av det känslomässiga engagemang som kan förta våra iakttagelser med projektioner och tolkningar.

Ex. på tolkande beskrivning:
"Han kastar maten när han är arg på personalen.

Ex. på beteendebeskrivning:
"Precis när han satte sig kastade han gaffeln på golvet under stolen."

AV -OCH PÅKLÄDNING

Beskriv.

Vad klarar den boende själv ?
Hur kommunicerar han/hon med oss , och vi med honom ?

Vad kan den boende i övrigt ? (välja kläder, tvätta, handla kläder mm.)

Vad är den boende särskilt bra på ?
Vad kan han/hon vidareutveckla ?
Vilka väsentliga problem finns ?

Mål:
Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?
Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

3

MATSITUATION

Beskriv.

Vad klarar den boende själv ?
Hur kommunicerar han/hon med oss och vi med honom ?
Vad klarar den boende socialt ?

Vad kan den boende i övrigt ? (duka bordet, laga mat, diska mm.)

Vad är den boende särskilt bra på ?
Vad kan han/hon vidareutveckla ?
Vilka väsentliga problem finns ?

Mål:
Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?
Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

4

HYGIEN.

Beskriv.

Vad klarar den boende själv ?
Hur kommunicerar han/hon med oss, och vi med honom ?

Vad är den boende särskilt bra på ?
Vad kan han/hon vidareutveckla ?
Vilka väsentliga problem finns ?

Vad kan den boende i övrigt (hårklippning, bad, tvätta håret, menstruation, tandborstning, nagelklippning mm.) ?

Mål:
Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?
Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

5

"onsdagspedagogik"

När man baserar sin pedagogik på enskilda iakttagelser och infall, och var för sig prövar sina idéer vid tillfälliga tidpunkter - så kallar man det "onsdagspedagogik".

Frågan är bl.a.: hur länge, hur ofta, var och när ska vi prova en idé för att kunna säga att den boende har fått en chans ?

Ge den boende en chans: systematisera era iakttagelser, gör en plan !

MOBILITET

Beskriv.

Hur mycket och på vilket sätt förflyttar den boende sig ?

Vad klarar den boende själv ?

Hur kommunicerar han/hon med oss och vi med honom ?

Vad kan den boende i övrigt, i- och utanför hemmet (hasar sig fram, går med rullator, rullstol, cykel o.s.v.)

Vad är den boende särskilt bra på ?

Vad kan han/hon vidareutveckla ?

Vilka väsentliga problem finns ?

Mål:

Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?

Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

6

TOALETTFUNKTION

Beskriv.

Vad klarar den boende själv (blöjor, går på toaletten, initierar toalettbesök, tvätta händerna, torka sig, kläder av och på , o.s.v.) ?

Hur kommunicerar den boende med oss och vi med honom ?

Vad är den boende särskilt bra på ?

Vad kan han/hon vidareutveckla ?

Vilka väsentliga problem finns ?

Mål:

Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?

Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

7

ANDRA FUNKTIONER/TALANGER

(gå ärenden, städuppgifter i huset, "arbetsuppgifter" utomhus, serviceuppgifter , snickeri/handarbete mm.)

Beskriv:

Vad klarar den boende själv ?

Hur kommunicerar han/hon med oss, och vi med honom ?

Vad klarar den boende socialt ?

Vad är den boende särskilt bra på ?

Vilka väsentliga problem finns ?

Vad kan han/hon vidareutveckla ?

Mål:

Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?

Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

8

KOMMUNIKATION

kommunikation

Allt för ofta nöjer vi oss med verbal kommunikation gentemot den boende. Många utvecklingsstörda skulle gagnas av en eller annan form av kompletterande visuell kommunikation. Tecken-till-tal, fotografier, pictogram, enkla streckgubbar, objektsymboler, färger mm. Kom i håg att det inte hämmar den verbala språkutvecklingen att utnyttja understödjande visuell kommunikation, tvärtom.

Beskriv:

Hur meddelar personalen sig med den boende ?
 Hur meddelar sig den boende med personalen ?
 Vilka former av kommunikation används i olika sammanhang ? (i skolan, på fritids o.s.v.)
 Hur stort är det aktiva/expressiva språket ? (Vad kan den boende uttrycka ?)
 Hur stort är det impressiva språket, språkförståelsen ?

Vad är den boende särskilt bra på ?
 Vad kan han/hon vidareutveckla ?
 Vilka väsentliga problem finns ?

Mål:

Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?
 Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

9

ÖVR. INTELLEKTUELLA FUNKTIONER

Beskriv:

Eventuella färdigheter avseende att läsa, skriva, mängdförståelse, pengar mm.
 Minne: t.ex. hur många delinstruktioner han/hon kan komma ihåg.
 Tids- och sekvensförståelse: klockan, händelseföljder, dagsstruktur, veckostuktur o.s.v.

Val: hur många saker kan den boende välja mellan och vilken typ av saker (klädesplagg, maträtter, sociala sammanhang, själv bestämma ordningsföljd m.m.) ?

Vad är den boende särskilt bra på ?
 Vad kan han/hon vidareutveckla ?
 Vilka väsentliga problem finns ?

Mål:

Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?
 Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

10

SOCIALA RELATIONER

Beskriv:

Vem tyr den boende sig till ?
 Vad kan han göra tillsammans med andra och hur många kan han göra saker med ?
 Vem kan han arbeta tillsammans med ?

Vad är den boende särskilt bra på / vad är han intresserad av ?
 Vad kan han/hon vidareutveckla ?
 Vilka väsentliga problem finns ?

Mål :

Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?
 Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

11

sexualitet

Inte alla beteenden av sexuell karaktär har nödvändigtvis någonting med sexuella behov att göra. Som man kan föreställa sig, kan könsorganen vara någonting som finns till hands som man kan sysselsätta sig med om man har tråkigt, är rädd, deprimerad o.s.v.

SEXUALITET & KÄNSLOR

Beskriv:

I vilken utsträckning är den boende sexuellt medveten ?
Klarar den boende själv att hantera sina sexuella behov, hur ?

Får den boende hjälp, undervisning ?

Regler, avtal ?

Vilka saker, händelser, och personer tycks den boende känna riktig glädje inför ?

Vad kan han/hon vidareutveckla ?

Vilka väsentliga problem finns ?

Mål:

Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?

Kortsiktigt- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

12

MOTORIK

Beskriv:

Fin- och grovmotoriska färdigheter (som ej redan är beskrivna).

Ev. fysioterapeutiskt/logoterapeutiskt utlåtande.

Pågår träning, i så fall hur ofta, med vem, mm.

Vad kan vidareutvecklas ?

Vilka väsentliga problem finns ?

Mål:

Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?

Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

medicin

Det är personalens ansvar att en läkare/psykiatriker som är kunnig och har erfarenhet av medicinering av psykiskt utvecklingsstörda håller ett öga på de boendes medicinering och att man konstant försöker att sänka doserna.

Det kan vara svårt att säga hur medicinering påverkar de boende, men utan tvivel är inlärningsförmågan en av de förmågor som vanligtvis påverkas.

All medicin ger en eller annan grad av förgiftning i kroppen och all medicin har biverkningar.

Psykiskt utvecklingsstörda får emellanåt doser som om de kom från en annan planet !

13

FYSISK STATUS

Beskriv:

Fysiskt/medicinskt tillstånd.

Aktuell medicinlista, senaste läkarkontroll (datum), nästa läkarkontroll [datum].

Övrigt: syn, hörsel, tandvård, sjukgymnastik, mm.

14

SKOLA

Utlåtanden från skolan.
 Vad är han/hon på gång att lära sig ?
 Bostadens värdering av skolans arbete ?

Vilka väsentliga problem finns ?

Mål:
 Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?
 Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

15

ANDRA UNDERVISNINGS- & FRITIDSAKTIVITETER

Beskriv:

De olika undervisarnas och gruppledarnas värdering.
 Bostadens värdering av aktiviteterna.

Vilka väsentliga problem finns ?

Mål :
 Långsiktigt- Vilket och när skall det vara uppnådd (datum) ?
 Kortsiktiga- Vilka och när skall de vara uppnådda (datum) ?

A pro på:
 Styrning

Man säger ju att: det att inte styra också är en form av styrning.

16

ARBEJDE/IDENTITET/ROLLE
 "HVAD SKAL PERSONEN VÆRE"?

Vad ser vi för oss , å den boendes vägnar, om 1 -2 -5 -10 år ? Hur ser hans liv ut, var bor han, vad kan han, vad arbetar han med ? Vilken roll har han i sitt hem och i omvärlden ? Vilka intressen har den boende? Vad vore bra för den boende att lära sig?

En psykiskt utvecklingsstörds liv påminner emellanåt, med en lite besk jämförelse, om en sorts semester- eller rekreationsvistelse för att den präglas av en hög grad "service och en stor mängd erbjudanden från personalen.

För att komma till rätta med denna ofta lite tomma tillvaro och för att planera en framtid för de handikappade kan roller som innebär att den boende har några nödvändiga funktioner i hemmet, vara mycket intressanta. Nödvändigheten kan t.ex. illustreras med att det är något som saknas eller inte fungerar om den boende inte har gjort sitt.

Boende som har plats och betydelse i sammanhanget (rolle/arbetsidentitet) får mer uppmärksamhet och respekt om sin person och kan i ett längre perspektiv förvänta sig en mer inspirerad och ihållande insats från personalens sida. Även de allra lägst fungerande boende kan , på deras nivå, vara nödvändiga.

Med hänsyn till uppmärksamhet och respekt från personalens sida, är det en god idé att den boende är involverad i så mycket utveckling av sina resurser som möjligt. Ansvaret för det faller åter igen tillbaka på personalen.

ansvar

Det är alltid viktigt att placera och fördela ansvar.
 Alla är självklart ansvariga för den avtaladepedagogiken.
 Men vem håller i trådarna, vem håller ögonen på att vi gör det vi har avtalat ? Se upp för det kollektiva ansvaret.
 Många psykiskt ut- vecklings- störda blir glömda när alla tänker på dem.

Exempel
Boende NN 13-årig blind pojke.

- 1 **veckoschema med kommentarer**
- 2 **av- och påklädning**
- 3 **matsituation**
- 4 **hygien**
- 5 **mobilitet**
- 6 **toalettfunktion**
- 7 **andra funktioner/talanger**
- 8 **kommunikation**
- 9 **övriga intellektuella funktioner**
- 10 **sociala relationer**
- 11 **sexualitet & känslor**
- 12 **motorik**
- 13 **fysisk status**
- 14 **skola**
- 15 **andra undervisnings-
och fritidsaktiviteter**
- 16 **arbejde/identitet/rolle**
"hvad skal personen være"

Framtiden

Den framtid vi ser för oss sträcker sig fram till att NN är 21 år, när han skall flytta från bostaden och där vi anser att det är rimligt att han flyttar till en blindgrupp. Vi har följande mål för NN när han lämnar bostaden:

- 2). NN skall klara av sin av och påklädning för egen hand. Han skall kunna tvätta och lägga sina kläder på plats efter det att personalen har sorterat dem.
- 3). NN skall äta med kniv och gaffel och ta mat när personalen eller andra har berättat för honom vad som finns på bordet. Han skall kunna duka av från bordet och sätta fram rent porslin på plats samt alla funktioner i samband med diskning.
- 4) NN skall själv klara bad och den övriga hygien.
- 5) NN skall kunna ta sig runt på egen hand i hemmet och han skall kunna gå på stan till vissa bestämda ställen, kiosk, varuhus m.m. tillsammans med personal men med hjälp av blindkäpp. Han skall visa vägen och personalens hjälproll skall reduceras till minsta möjliga.
- 6). NN skall vara renlig, själv uppsöka toalett och klara av- och påklädning, torka sig och tvätta händer.
- 7) NN skall lära sig att handla efter en symbolinköpslista, använda radio och bandinspelningar och andra auditiva hjälpmedel. Vi ser gärna att han får arbetsfunktioner omkring enkla monteringsuppgifter, ev i samarbete med övriga boende. Funktioner som att ordna och ställa på plats skulle vara bra nödvändiga uppgifter i gruppen .

8) NN skall lära det blindspråk (teckenspråk, expressivt/-impresivt) som är nödvändigt för hans liv i en blind-grupp, dvs att han skall kunna förstå meddelanden som handlar om hans dagliga funktioner och ger uttryck för hans basala behov, hungrig, törstig, toalett, paus, rummet, ut och gå osv. Han skall ha ett klart ja och nej-tecken samt tecken för "Det är bra, det klarar jag " och vice versa. Vi tror att NN kan utveckla ett mer differentierat språk, men vi är osäkra så länge vi inte riktigt kommit igång. Det är i det avseendet helt avgörande att han kom-mer att bo i en blindmiljö med därtill utbildad personal, vilket alltså också gäller för våran egen bosta

9) NN skall kunna läsa sin egen symbolkalender och i loppet av en dag med tecken visa vad han skall göra. Med hänsyn till hans olika uppgifter skulle det vara bra att hans mängdförståelse var så utvecklad som möjligt, dvs att han bl.a på uppmaning skall kunna plocka ut ett givet antal saker. Han skall lära sig att utifrån en symboltavla välja emellan i vart fall tre olika element.

10) NN skall lära sig vardaglig samvaro och att kunna lösa mindre samarbetsuppgifter tillsammans med andra boende och han skall lära sig att tycka om att gå på stan med personalen och/eller familjen..

11) Som sagt skall NN lära sig att uttrycka, ge tecken för tex "det tycker jag om/står ut med - det tycker jag inte om/står jag inte ut med". Han skall lära sig att säga goddag med att räkka fram handen och ge en kram till bestämda personer på relevanta tidspunkter. Med hänsyn till sexualiteten vill vi vänta tills vi ser hur han utvecklar sig på detta område.

12) NN skall lära sig tandem-cykling, -jogging och-gymnastik med personal och familj.

13 ?

14) Skolan har valt att ingå ett tätt samarbete med bostaden omkring de nämnda målen och man ser möjligheter för en gemensam insats kring det mesta. Därutöver har skolan inga mål.

15) NN skall lära sig att ha någon fritidsaktivitet - (en eller flera fasta aktiviteter var vecka utanför hemmet: cirklar, simning, konserter, gymnastik idrott m.m.)

16) När det gäller en framtida yrkesidentitet för Henrik är vi för ögonblicket ute på tunn is. Ingen av oss har sett beteenden eller hört önskemål från Henriks sida som pekar i någon bestämd riktning. Vi har en god kontakt med Henriks föräldrar och har fått dem delaktiga i diskussionen om hans framtid. Det är mycket som aldrig har prövats fullt ut med H och det är mycket han ska lära sig (förhoppningsvis). Vi återvänder till frågan vid nästa behandlingsmöte.

Sammanfattning:

Med hänsyn till att NN skall bo på denna bostad 8 år tycker vi inte att vi har satt målen särskilt högt. Dessutom har vi mycket svårt att ta hänsyn till och lägga in NN:s önskemål i planeringen så länge vår kommunikation med honom är så begränsad. Vi har dock uppfattningen av att han bl.a. vad angår kommunikation kommer att kunna nå mycket längre än vad vi har beskrivit, men våra visioner är hämmade av att vi inte har arbetat så länge med honom.

Delmål fram till nästa planeringskonferens

1) Veckoschema, kommentarer finns som bilaga.

2) Av- och påklädning

NN får hjälp med påklädningen, (se påklädningsprogram] genom att vi förbereder varje klädesplagg och ger honom dem och hjälper honom delvis med att få dem på. Resten klarar han själv. Han får instruktion för varje klädesplagg (verbalt och teckenspråk) och mycket beröm och annan belöning

Problem

NN:s självdestruktiva beteende under påklädningen är redu-cerat väsentligt (se registreringsschema). Nu nöjer vi oss med att ignorera det och föra tillbaka honom till sin uppgift. Vi uppfattar att han tycker om situationen och att hans förvirring och ångest är avtagande. Samtidigt är vi dock rädda för att det skall bli för tråkigt och omständigt för honom och överväger därför att göra en vecka med komprimerad träning med en av oss för att se om vi inte kan komma framåt lite fortare.

Kortsiktiga mål

I den kommande halvårsperioden fram till behandlingsmötet den XX kommer vi att arbeta med att NN lärt sig att ta sina kläder ur skåpet, lagt i rätt ordning och på en bestämd hylla, vartefter vi hjälper honom vid behov. Vi törs vid denna tidpunkt inte experimentera med att han själv skall klä på sig de olika klädesplaggen direkt från hyllan. Det finns allt för många problem med "fram och bak" och han är ständigt självdestruktiv. Vi har börjat sy markeringsband nederst bakpå hans tröjor och bakpå hans joggingbyxor i linningen för att han skall vänja sig vid detta hjälpmedel.

3) Matsituation

NN äter själv med sked men blir också matad, särskilt i slutet av matsituationen så det är svårt att beskriva precis vad som sker. All personal äter med NN.

Kortsiktiga mål

Vi behöver några basupptagningar av NN:s måltider och längre än så har vi inte nått i vår planering.

4) Hygien

NN duschar och får hjälp med allt. vi har reducerat antalet personal som hjälper NN med duschen till tre och det har minskat hans självdestruktiva beteende. vi har en fast ordningsföljd.

Kortsiktiga mål

Vi kommer inte att göra något nämnvärt åt duschsituationen i det närmaste, förutom att personalen skall använda teckenspråk i förhållande till de enskilda funktionerna. Dessutom skall han lära sig att använda sin tvålautomat både till hår och kroppsvätt (se duschprogram).

5) Mobilitet

När NN är för sig själv (se dagschemat) hasar han sig ofta in under soffbordet eller lägger sig på köksgolvet. I förhållande till hans fasta toalettider tränar vi honom att gå från matbordet till badrummet (se program). Två ggr om dagen promenerar vi runt huset (se program).

Problem

Vi skall hitta några bättre favoritställen och ha flera kännemärken i de olika rummen och runt huset. Särskilt turererna runt huset misslyckas för ofta, (se registrering), i och med att han sätter sig ner eller börjar att slå sig.

Kortsiktiga mål

Under nästa arbetsperiod kommer vi att lära NN att gå i instruktion och med hjälp av sina kännemärken gå ensam från matbordet och ut till toaletten.

...och så vidare

PS.

Om du nu ändå är osäker på vad allt det här innebär så försök att tänka så här:

Ta en videokamera (Ni som har ansvaret för den boende just nu) res in i framtiden, så långt eller kort som det nu är relevant, och gör en "film" om hur ni vill att den boendes liv ska se ut vid denna tidpunkt. Analysera denna fantasifilm i detaljer och tillrättalägg er pedagogik här och nu efter de mål ni har beskrivit.

När du är klar med att fundera över varför i hela världen du kan tillåta dig att lägga såna planer för en annan människa, så kan du ju tänka på vad som sker om du inte gör det.

Per Ankjær

cand. psych.
Brørup august 1996